

## Grunn tekst om menn og maskulinitet

Anker E

### Lærebok for menn

43 s. Oslo: Arneberg, 2002. Pris NOK 100  
ISBN 82-91614-15-6

En halvtime tar det å skimme gjennom denne lille boken skrevet av psykiater Espen Anker, en bok som ifølge omslaget skal være en slags mannens katekisme. I et forsøk på å skape en debatt om mannrollen i en tid preget av det forfatteren kaller postfeministisk forvirring, strør han om seg med fraser og flokler hentet fra en obsolet, psykoanalytisk begrepsverden. Her blir mannens psyke og sårbarhet eksponert, og sosiale og seksuelle preferanser forklart ved bruk av svulstige metaforer som uten tvil fascinerer forfatteren, men ikke i like stor grad fanger leserens begeistring. Og som i hvert fall ikke fungerer på trykk på bare 40 små sider.

Den maskuline personlighetsutvikling og tilværelse blir fremstilt som en nærmest evigvarende kamp mot en instinktiv «kastrasjonsangst» og en iboende frykt for «fallisk underlegenhet», abstrakte og deterministiske ideer som forfatteren dessverre unnlater å utdype. Enhver leser som ikke er bevandret i det freudianske idélanskap, og det er det de færreste som er, vil gå seg vill i bokens konseptuelle irrganger. Her er ingen storyline, ingen kasuistikk, ingen historie og fremfor alt ingen diskusjon.

En utgivelse som dette kan aldri bli noe mer enn en litterær parentes. Egentlig litt synd, for jeg oppfatter forfatterens intensjon dit hen at han vil bidra til å støpe og skape en maskulin identitet som må ta innover seg en ny generasjons holdninger, verdier og tankegods. Men her skimter jeg ingen konturer av noe slikt, her er ingen spire til en gjennomgripende debatt om hva det vil si å være mann.

OK, da: Noe er også bra. Tidvis kommer det lysende og humoristiske poenger om det å være en «bra mann», og ikke minst gode råd om hvordan gutta kan og bør forholde seg til kvinnen, til barnet, til fedre og mødre og til andre menn. Så hvorfor ikke spandere noen flere sider, meddele noen premisser for boken, anrette en fyldigere tekst og samtidig høvle bort den tykkeste skogen av tyngende begreper og metaforer? Trass i sikkert gode intensjoner om å skrive kort og godt og trefende, er resultatet blitt en amputert og dogmepreget tekst som skaper frustrasjon, og – for å låne et ord fra forfatteren – er nær ved å kastre den maskuline lese-lysten.

Tom Sundar

tom.sundar@legeforeningen  
Tidsskriftet

## Inspirerende om kvinners mentale helse

Kornstein SG, Clayton AH, red

### Women's mental health

A comprehensive textbook. 638 s, tab, ill.  
London: The Guilford Press, 2002. Pris GBP 50  
ISBN 1-57230-699-8



Sjelden har jeg gledet meg til å sluke hvert ord i en kjempediger koloss av en tekstbok. Men slik effekt hadde denne boken på meg. Det er ikke for ingenting at pioneren og nestoren i kvinners mentale helse, Carol

Nadelson, gratulerer redaktørene med presentasjonen og karakteriserer boken med superlativer og som en dokumentasjon på hvor langt kvinneperspektivet er kommet innen dette feltet (1).

Det beste med denne boken er at den ikke begrenser seg til tradisjonelle mentale lidelser, men tar opp temaer som revmatiske lidelser, inflammatoriske tarmlidelser, nevrologiske tilstander og kosmetisk kirurgi. Dermed signaliserer allerede temavalget et forsøk på å rette opp feilkilden som ligger i splittelsen mellom kropp og sjel. De enkelte kapitler varierer i hvor stor grad dette lykkes, men den nennsomme redigeringen med utstrakt grad av kryssreferanser mellom kapitlene retter delvis opp dette.

Boken av bygd opp av fem hovedbolker med 2–12 kapitler i hver bolke. De enkelte kapitlene er skrevet av en eller flere forfattere. Det er til dels omfattende referanselister etter hvert kapittel. Første bolke handler om basalforskning som nevroendokrinologiske kjønnsforskjeller og ulikheter i nedbrytning og biotilgjengelighet av psykofarmaka. Svært interessant er gjennomgangen av kvinners reproduktive sykkluser og faser i forhold til psykiatriske symptomer. Depresjon og menopause er behandlet kort i denne bolken, men behandles igjen i første kapittel i neste bolke om klinisk vurdering og behandling av psykiske lidelser hos kvinner.

De kjønnsmessige forskjellene i forekomst av depresjon beskrives grundig, og de ulike teoriene om dette gjennomgås systematisk. Jeg savner en større grad av fordypning når det gjelder kontroversen omkring den minkende kjønnsratioen blant middelaldrende og eldre. Når det gjelder kjønnsforskjeller i behandlingsrespons, kunne jeg ønsket en mer samlende vurdering av kliniske implikasjoner. Enkelte kliniske aspekter er behandlet i kapitlet om svangerskapet, som for eksempel retningslinjer for bruk av antidepressiver under svangerskapet og forhold til amming i kapitlet om postpartumperioden.

Denne bolken inneholder også kapitler om angst, spiseforstyrrelser, seksuelle

problemer, søvnvansker, somatoforme tilstander og personlighetsforstyrrelser. Noen av kapitlene fokuserer på problemer slik det fortøner seg for kvinner, andre fokuserer på kjønnsforskjellene. At en del spørsmål ikke behandles med samme grundighet, sier seg selv med slikt bredt spekter, men leseren får et godt inntrykk av noen av de problemstillingene som diskuteres i feltet.

Den tredje bolken omhandler ulike somatiske tilstander som kan ha psykiske implikasjoner. Det er kapitler om gynekologi, onkologi, revmatologi, endokrinologi, hjerte- og karsykdommer, gastrointestinale sykdommer, nevrologiske lidelser forbundet med HIV og AIDS samt kosmetisk kirurgi. Fjerde bolken har overskriften sosiokulturelle aspekter og gjennomgår ulike teorier om hvordan kjønnsbasert atferd utvikles. Deretter følger temaer som ekteskapets ulike betydning for kvinner og menn, om arbeid og karriere. Vold mot kvinner behandles separat og integreres i liten grad i kapitlet om ekteskapet. Siste bolken har et kapittel om forskningsmetode og om helsepolitikk.

Dette er en god oversiktsbok, begrenset av at utgangspunktet er nasjonalt amerikansk. Men det er også henvisninger til litteratur fra andre kontinenter, blant annet vårt eget.

Boken bør finnes som oppslagsbok hos alle som er interessert i kvinners ve og vel. I Norge har kvinners mentale lidelser og kjønnsbetydningen innen psykiatrien vært lite nærværende. Denne boken bør inspirere til en videreutvikling også her hjemme.

Berit Schei

Institutt for samfunnsmedisin  
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

### Litteratur

1. Nadelson C. Women's mental health: a comprehensive textbook. N Engl J Med 2002; 347: 1458.

## Om blindhet og forløsning

Ragde AB

### Dr. Zellwegers gave

160 s. Oslo: Forlaget Oktober, 2002.  
Pris NOK 298  
ISBN 82-495-0127-6



Dr. Zellwegers gave innledes med et sitat av Hans Christian Andersen: ««Hva for noe?» sa keiseren. «Nattergalen? Den vet jeg ikke noe om! Er det en slik fugl i mitt keiserdomme, ja til og med i min egen have?»

Det har jeg aldri hørt om!

Og slikt noe skal en måtte lese seg til i bøker!»»